

Raport z konsultacji publicznych oraz opiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn.zm.), z chwilą skierowania projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej do konsultacji publicznych oraz opiniowania, ww. projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Jednocześnie zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. poz. 979, z 2015 r. poz. 1063 oraz z 2016 r. poz. 494), projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt ustawy był przedmiotem konsultacji społecznych w trybie przepisów ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881) oraz ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2015 r. poz. 2029) z następującymi organizacjami: Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność”, Zarządem Głównym Związku Zawodowego Pracowników Socjalnych, Federacją Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej, Związkiem Pracodawców Business Centre Club, Pracodawcami Rzeczypospolitej Polskiej, Konfederacją Lewiatan, Związkiem Rzemiosła Polskiego.

Ponadto, projekt był przedmiotem konsultacji publicznych z następującymi organizacjami:

1. Rada Działalności Pożytku Publicznego
2. Rada Pomocy Społecznej przy Ministrze Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
3. Stowarzyszenie Samorządowych Ośrodków Pomocy Społecznej FORUM
4. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym
5. Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych
6. Małopolskie Forum Pomocy Społecznej
7. Dolnośląskie Forum Pomocy Społecznej
8. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych
9. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie „Centrum”
10. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej „Razem”
11. Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej

W trakcie konsultacji uwagi do projektu zgłosili:

1. NSZZ Solidarność
2. Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej
3. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej „Razem”
4. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Gdańskim

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego wyraziła pozytywną opinię o projekcie.

Zgłoszone uwagi zostały zestawione i opatrzone komentarzem MR, PiPS w „Zestawieniu uwag”.

OMÓWIENIE UWAG

ZGŁOSZONYCH W TOKU UZGODNIEŃ MIĘDZYRESORTOWYCH I KONSULTACJI PUBLICZNYCH DO PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ

13.10.2016

L p.	Podmiot zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko MRPiPS
1.	Rządowe Centrum Legislacji	<p>1. Wątpliwości budzi zaproponowany w art. 2 projektu przepis przejściowy przewidujący, iż postępowania w sprawie o przyznanie zasiłku stałego osobom, które złożyły wniosek o przyznanie zasiłku stałego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, toczą się według przepisów dotychczasowych . (...) W przepisach przejściowych ustawodawca wybrał rozwiązanie mniej korzystne dla obywateli oraz pozwolił, aby ważne rozstrzygnięcia dotyczące wolności i praw obywateli były podejmowane na podstawie przepisów uznanych za niekonstytucyjne. Takie rozwiązanie może być zaś zakwestionowane jako sprzeczne z <i>Konstytucją RP</i>.</p> <p>2. art. 106 ust. 7 - Z przepisu tego nie wynika jednoznacznie czy zasiłek okresowy przyznawany będzie na wniosek czy z urzędu.</p> <p>3. W dodawanych ust. 7 – 11 w art. 106 <i>ustawy</i> projektodawca posługuje się sformułowaniami – „<u>ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności</u>”, „<u>orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. o którym mowa w art. 6 pkt 1</u>”, „<u>ostateczne lub prawomocne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności</u>”. W pierwszym sformułowaniu należy wykreślić wyraz „ważnego”, gdyż osoba albo posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo go nie posiada. Po drugie, nieprawidłowe jest odesłanie do art. 6 pkt 1 <i>ustawy</i>, gdyż w przepisie tym nie ma mowy o „orzeczeniu”.</p> <p>I po trzecie, należy zauważyć, iż zgodnie z art. 107 ust. 5b pkt 6 <i>ustawy</i> sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie „orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności” nie wskazując na przymiot ostateczności czy</p>	<p>Uwaga 1. uwzględniona Zmieniono przepis przejściowy (art. 2) tak, aby nowe przepisy objęły osoby, które złożyły wniosek o zasiłek stały przed wejściem ustawy w życie.</p> <p>Uwaga 2. uwzględniona Doprecyzowano, że zasiłek okresowy będzie przyznawany z urzędu.</p> <p>Uwaga 3. uwzględniona</p>

	<p>prawomocności. W związku z tym, ponownego rozważenia wymaga konieczność wprowadzenia wskazanej regulacji w projektowanym brzmieniu, a jeśli konieczność taka istnieje, kwestię tę należy omówić w uzasadnieniu.</p> <p>4. art. 106 ust. 10 <i>ustawy</i>. Przepis przewiduje daleko idące konsekwencje za niedostarczenie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w ciągu 30 dni od dnia jego otrzymania (w takim przypadku prawo do zasiłku stałego ustalane jest dopiero od dnia dostarczenia orzeczenia). Nie kwestionując zasadności ustanowienia podobnych przepisów dyscyplinujących, należy jednak zwrócić uwagę na brak przepisów pozwalających na wydłużenie terminu w przypadkach losowych, w których osoba niepełnosprawna, bez własnej winy, nie może dotrzymać wskazanego terminu. Ze względu na niewątpliwą dolegliwość skutków zwłoki, podobne regulacje powinny być rozważone, tym bardziej, że normowana materia odnosi się do osób najsłabszych – niezamożnych i niepełnosprawnych, często niezdolnych do samodzielnego pokierowania swoimi sprawami lub zdanych na opiekę innych.</p> <p>5. Uzasadnienie projektu należy uzupełnić o szczegółowe wyjaśnienie przyczyny wyboru przyjętego w projekcie trybu przyznawania zasiłku stałego, jako optymalnego w zakresie wykonania <i>wyroku</i>.</p> <p>Ponadto Rządowe Centrum Legislacji proponuje rozważenie czy projektowana regulacja nie powinna odpowiednio obejmować innych niż zasiłek stały świadczeń z pomocy społecznej. Co prawda, jak wskazano w uzasadnieniu, celem projektu jest wdrożenie <i>wyroku</i>, w którym Trybunał odnosił się jedynie do zasiłku stałego, jednakże Trybunał był związany zakresem skargi konstytucyjnej, a pominięcie w nowych regulacjach innych świadczeń pomocy społecznej mogłoby powodować dalszą niekonstytucyjność. Analogiczna sytuacja miała miejsce przy wykonaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 października 2007 r., sygn. akt P 28/07, który dotyczył momentu przyznawania osobom niepełnosprawnym <u>zasiłku pielęgnacyjnego</u>. W celu wykonania tego wyroku do <i>ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych</i> (Dz. U. z 2015 r. poz. 114, z późn. zm.) wprowadzono art. 24 ust. 2a, zgodnie z którym „jeżeli w okresie trzech miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,</p>	<p>Uwaga 4. uwzględniona Wydłużono termin do 60 dni.</p> <p>Uwaga 5. uwzględniona -uzupełniono uzasadnienie</p> <p>Uwaga nieuwzględniona Nie można w sposób jednakowy traktować rozwiązań w systemie pomocy społecznej i systemie świadczeń rodzinnych. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej (poza zasiłkiem stałym) mają w zasadzie charakter fakultatywny, ich przyznanie i wysokość jest uzależniona od całokształtu sytuacji rodzinnej, osobistej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin ubiegających się o pomoc, ich przyznanie jest też obwarowane regułami wynikającymi z zasad ogólnych pomocy społecznej (jak choćby obowiązek współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej), ponadto poza</p>
--	--	---

		<p>zostanie złożony wniosek o ustalenie prawa do świadczenia uzależnionego od niepełnosprawności, prawo to ustala się począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.” Przepis ten dotyczy zatem <u>wszystkich świadczeń z zakresu świadczeń rodzinnych</u> (mimo, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczył jedynie jednego z zasiłków).</p>	<p>zasiłkiem stałym, w ustawie o pomocy społecznej nie wymienia się przesłanki niepełnosprawności jako przesłanki warunkującej przyznanie świadczenia, tak jak to jest w ustawie o świadczeniach rodzinnych.</p>
2.	Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa	<p>Poważne zastrzeżenia budzi art. 2 ustawy, zgodnie z którym postępowania w sprawie o przyznanie zasiłku stałego osobom, które złożyły wniosek o przyznanie zasiłku stałego przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy, toczą się według przepisów dotychczasowych. Zwrócić należy uwagę, iż zgodnie z sugestią zawartą w pkt III.9 uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 października 2015 r., sygn. akt SK 19/14 działanie ustawodawcy powinno polegać na: <i>„zmodyfikowaniu daty, od której pewnej kategorii podmiotów ma być przyznawany zasiłek stały i wkomponowaniu jej w tryb udzielania tego świadczenia”</i>. Tym samym zmieniane przepisy ustawy o pomocy społecznej mają charakter mieszany, ponieważ zarazem zawierają regulacje o charakterze proceduralnym nierozdzielnie połączone z regulacjami materialno-prawnymi, co może powodować wątpliwości dotyczące możliwości zastosowania przepisów projektowanej ustawy określających moment powstania prawa do zasiłku w stosunku do postępowań wszczętych przed dniem wejścia ich w życie. Zważywszy, iż art. 106 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej w dotychczasowym brzmieniu traci moc obowiązującą z upływem 31 grudnia 2016 r., mogą pojawić się wątpliwości dotyczące zaistnienia tzw. wtórnej niekonstytucyjności, w związku z wprowadzeniem od dnia 1 stycznia 2017 r. przepisu art. 2 projektowanej ustawy, który może uniemożliwić uzyskanie osobom niepełnosprawnym zasiłku stałego w okresie od dnia wystąpienia z wnioskiem o ustalenie niepełnosprawności.</p> <p>Ponadto w stosunku do toczących się postępowań nie będzie mógł być stosowany ust. 11 dodawany do art. 106 zmienianej ustawy, zgodnie z którym w przypadku niedostarczenia ostatecznego lub prawomocnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w terminie 3 lat od dnia zawieszenia postępowania, zawieszona postępowanie podejmuje się z urzędu. Natomiast w akapicie drugim na str. 3 uzasadnienia projektu wskazano na konieczność zakończenia zawieszonych postępowań, co uzasadnia zastosowanie projektowanego ust. 11</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Zmieniono przepis przejściowy (art. 2) tak, aby nowe przepisy objęły osoby, które złożyły wniosek o zasiłek stały przed wejściem ustawy w życie.</p>

		również do postępowań wszczętych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.	
3.	Ministerstwo Finansów	<p>Projekt nie uwzględnia postanowień art. 50 ustawy o finansach publicznych. OSR należy uzupełnić o informację, że skutki finansowe proponowanych zmian realizowane będą w ramach wydatków zaplanowanych w ustawach budżetowych na poszczególne lata.</p> <p>Projektowanie zwiększonych wysokości wydatków budżetu państwa, a tym samym podejmowanie decyzji, które zadania będą finansowane i na jakim poziomie na kolejne lata determinowane jest przede wszystkim przez stosowaną od 2015 r. w sposób wiążący stabilizującą regułę wydatkową (SRW), określającą nieprzekraczalny limit wydatków sektora instytucji rządowych.</p> <p>Ponadto w OSR w pkt 10 należy uzupełnić o informacje w pozycji „Omówienie wpływu”.</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona.</p> <p>OSR uzupełniono o informację, że skutki finansowe proponowanych zmian realizowane będą w ramach wydatków zaplanowanych w ustawach budżetowych na poszczególne lata.</p> <p>Projektowane zmiany dotyczą zadania własnego gminy, którym jest przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych. – art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej.</p> <p>Projektowana ustawa nie wprowadza nowego zadania lecz koryguje zasady realizacji obecnego. Zatem koszty wprowadzanej regulacji nie stanowią odrębnej grupy wydatkowej i są wpisane w realizację zadań własnych gminy, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 4, 19 i 20 ustawy o pomocy społecznej, dofinansowywanych rokrocznie z budżetu państwa poprzez cz. 85/02-32 - Budżety wojewodów.</p> <p>Wprowadzenie reguły wydatkowej wymagałoby wdrożenia monitoringu kosztów świadczeń udzielanych zgodnie z trybem opisanym w art. 106 ust. 7-10, a koszty takiego mechanizmu mogłyby przekroczyć koszty udzielania świadczeń objętych monitoringiem.</p> <p>Ponadto wprowadzenie różnicowania kwoty zasiłku stałego w zależności od faktu dostarczenia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wraz z wnioskiem o zasiłek stały bądź dopiero po uzyskaniu tego orzeczenia mogłoby budzić wątpliwości natury konstytucyjnej.</p> <p>Uwaga uwzględniona</p>

	Związkowa Pracownikó w Socjalnych i Pomocy Społecznej	postępowania może okazać się, że tak ustalony dochód osoby wnioskującej przekracza kryterium odchodowe, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Tym samym bez względu na wynik postępowania orzeczniczego, nie zostanie spełniony drugi z łącznych warunków do przyznania (kontynuacji) świadczenia w formie zasiłku stałego. Najprawdopodobniej w tych okolicznościach wnioskodawca nie nabędzie również uprawnień do zasiłku okresowego. O ile jednak w drugim przypadku możliwe będzie wydanie decyzji odmownej, o tyle proponowany i literalnie rozumiany zapis dotyczący zasad przyznawania zasiłku stałego, zobliguje organ do zawieszenia postępowania, pomimo iż będzie on dysponował materiałem dowodowym dotyczącym dochodu osoby/rodziny pozwalającym wydać już na tym etapie decyzję odmowną.	stałego o możliwość wydania decyzji odmownej w sytuacji niespełnienia pozostałych przesłanek określonych w art. 37 ust. 1 i 4.
7.	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej „Razem”	Intencje proponowanych zmian są jasne (możliwość otrzymania nadpłaty wstecz i zabezpieczenie na czas procedury uzyskania orzeczenia), jednak sposób ich realizacji jest zbyt skomplikowany od strony praktycznej i nie wychodzi naprzeciw zarówno roli OPS w systemie wsparcia, oczekiwaniom osób niepełnosprawnych, jak i ogólnym tendencjom w administracji publicznej (obieg dokumentów pomiędzy instytucjami zamiast zobowiązywania strony do dostarczania ich we własnym zakresie)(...): - wywiad środowiskowy do ZS przed zawieszeniem postępowania jest absolutnie bezcelowy - zawieszenie następuje w przypadkach wymienionych w art. 97 KPA, a organ nie podejmuje w trakcie zawieszenia czynności innych niż zabezpieczenie życia lub zdrowia ludzkiego albo ważnego społecznie interesu - wywiad niczego w tym zakresie nie wnosi. Jeśli zaś procedura otrzymania orzeczenia się przedłuży (np. przez odwołanie lub procedurę sądową), to przed wydaniem decyzji w sprawie ZS i tak trzeba będzie zrobić przynajmniej jego aktualizację, bo w ciągu kilku miesięcy sytuacja klienta może się diametralnie zmienić. Wywiad powinien być przeprowadzony bezpośrednio przed wydaniem decyzji w sprawie ZS. Po złożeniu wniosku o ZS z uwagi na konieczność wszczęcia z urzędu postępowania w sprawie objęcia zasiłkiem okresowym (ZO) i tak będzie przeprowadzany wywiad, więc będzie znana sytuacja klienta. - zgodnie z art. 38 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, okres na jaki przyznaje się ZO ustala OPS. Proponowany kształt art. 106 ust. 8 stoi w sprzeczności z tym przepisem, jak również z art. 98 KPA, ponieważ nie ma możliwości	Uwaga nieuwzględniona Wywiad środowiskowy ma posłużyć do ustalenia spełnienia pozostałych przesłanek określonych w art. 37 ust. 1 i 4 oraz do ustalenia ewentualnych uprawnień do innej pomocy, w tym do zasiłku okresowego przyznawanego na skutek zawieszenia postępowania o przyznanie zasiłku stałego. Brak rozpoznania sytuacji osoby ubiegającej się o pomoc może skutkować pozostawieniem tej osoby bez niezbędnego wsparcia przez okres oczekiwania na orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Ponadto jest możliwe na gruncie ustawy o pomocy społecznej, że OPS występuje do powiatowego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności o potwierdzenie złożenia wniosku o wydanie orzeczenia, jeśli osoba ubiegająca się o orzeczenie sama nie może tego zrobić (art. 105 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

	<p>przyznania ZO bez wskazania konkretnego okresu, na jaki przysługuje (nie praktykuje się obejmowania ZO "na czas trwania procedury uzyskania orzeczenia" z uwagi na kwestionowanie takich zapisów w kontrolach). Tymczasem zawieszenie postępowania następuje na czas de facto nieokreślony (max. 3 lata). Wskazane zatem byłoby zapisanie w ustawie przynajmniej dwóch zasad: że ZO przyznaje się z urzędu w interwałach 1, 2 lub 3 miesięcznych oraz że z chwilą wpływu orzeczenia o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności do OPS decyzje w sprawie ZO danej osobie wygasają (brak roszczeń wstecz, brak konieczności wyliczania różnic w wypłaconych świadczeniach pomiędzy ZO i ZS w danym miesiącu, w którym osoba otrzymała uprawnienie do ZS).</p> <p>- procedura związana z wnioskiem o ZS od osoby, która nie posiada orzeczenia powinna- propozycja:</p> <p>a) osoba składa w OPS wniosek o ZS i zostaje zobowiązana do złożenia wniosku o orzeczenie w terminie np. tygodnia (jest to zgodne z art. 100 par. 1 KPA)</p> <p>b) osoba składa wniosek o orzeczenie w PZOoN,</p> <p>c) OPS występuje do PZOoN o potwierdzenie złożenia wniosku o orzeczenie i zwraca się jednocześnie o przesłanie prawomocnego orzeczenia (lub potwierdzonej kopii) do OPS niezwłocznie po jego wydaniu,</p> <p>d) OPS zawiesza postępowanie w sprawie ZS do czasu uzyskania orzeczenia,</p> <p>e) OPS z urzędu obejmuje wnioskodawcę pomocą w postaci ZO na okres do 3 miesięcy (z możliwością przedłużenia o kolejne okresy, będące wielokrotnością),</p> <p>f) po otrzymaniu z PZOoN orzeczenia - OPS niezwłocznie przeprowadza wywiad i obejmuje wnioskodawcę ZS od pierwszego dnia miesiąca, w którym został złożony wniosek o orzeczenie,</p> <p>g) prawo do ZO wygasa, a wypłacone kwoty ZO zostają odliczone od przysługującej kwoty nadpłaty ZS.</p> <p>2) opinii pracowników socjalnych większym i przemilczanym problemem przy ZS jest wliczanie zasiłków pielęgnacyjnych do dochodu osoby/rodziny ubiegającej się o ZS. W świetle programu "Rodzina 500+" jest to krzywdząca postawa ustawodawcy wobec osób niepełnosprawnych, którą należałoby zmienić. Zasiłek pielęgnacyjny ma co do zasady częściowo pokrywać koszty związane z</p>	<p>Uwaga 2. nieuwzględniona - wykracza poza przedmiot regulacji niniejszej nowelizacji. Ponadto uwzględnienie uwagi spowodowałoby dodatkowe koszty finansowe dla budżetu państwa.</p>
--	--	---

		<p>niepełnosprawnością osoby, nie zaś zaspokajać jego potrzeby elementarne związane z minimum socjalnym/egzystencji. Osoby otrzymujące zasiłek stały to w większości osoby samotnie gospodarujące, co do zasady wszystkie są całkowicie niezdolne do pracy, zatem nie mogą własnym staraniem polepszyć swojej sytuacji materialnej. Niekiedy powstaje więc sytuacja, że wnioskodawca - po odliczeniu zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku mieszkaniowego i energetycznego - otrzymuje łącznie na całe swoje miesięczne utrzymanie np. 153-250 zł w gotówce (pozostałe świadczenia jak dodatek mieszkaniowy są przekazywane innym podmiotom). Należy uznać, że sytuacja tych osób jest wówczas tragiczna, a to z kolei powoduje konieczność objęcia ich dodatkową pomocą (zasiłki celowe na leki, opał, środki zaopatrzenia ortopedycznego, wizyty lekarskie, świadczenia na żywność itp.).</p>	
8.	<p>Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Gdańskim</p>	<p>proponujemy wprowadzenie instytucji przewidzianej w art. 24 ust.2a ustawy z dnia 28.11.2003r. o świadczeniach rodzinnych , który stanowi że „ jeżeli w okresie trzech miesięcy , licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, zostanie złożony wniosek o ustalenie prawa do świadczenia uzależnionego od niepełnosprawności , prawo to ustala się począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności. „</p> <p>W ocenie tut. Ośrodka proponowana instytucja sprawdziła się przy zastosowaniu ustawy o świadczeniach rodzinnych a nadto spełnia cel , który nałożył na ustawodawcę Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 06.10.2015r. sygn. akt. SK 19/14</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Nie można w sposób jednakowy traktować rozwiązań w systemie pomocy społecznej i systemie świadczeń rodzinnych.</p> <p>Przyznanie i wysokość zasiłku stałego jest uzależniona od całokształtu sytuacji rodzinnej, osobistej, dochodowej i majątkowej osoby ubiegającej się o pomoc, stasuje się też zasady ogólne pomocy społecznej (np. obowiązek współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej),</p>